

GAZETA TRANSILVANIEI

Apare în fiecare zi de lucru.

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe an 24 cor., pe 1/2 an 12 cor., pe 1/4 an 6 cor. Pentru România şi străinătate pe an 40 franci, pe 1/2 an 20 franci, pe 1/4 an 10 franci.

REDACTIA,
TIPOGRAFIA ŞI ADMINISTRAȚIA:
BRAŞOV, PIAȚA MARE Nr. 30.
Telefon: Nr. 226.

Pentru Braşov cu dusul acasă pe an 24 coroane. Fără dus acasă pe an 20 coroane, pe 1/2 an 10 coroane, pe 1/4 an 5 coroane. Un număr 10 bani. Inserate: un şir peti 20 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarif şi învoială. — Reclame pe pagina a 3-a un şir 20 bani.

In comitatul Făgăraşului — ş'airca.

— Ei sic. —

— Puterea vie şi sbucnitore a comitatului o încing cu braţe de polip, mâinile încopciate ale câtorva familii ş'a doi-trei oameni singuratici. Despotismul stă şi azi în şea împintându-şi calul, iar partea covârşitoare a societăţii, armata de lachei, cu spetele încovoiate, îi duc plocon închinăciunile gata de slujbă. Şi vai, de-o mie de ori vai de cei curajoşi, de cutezători, de cei ce nu se ştiu îndoi, de cei ce vreau şi tăgăduesc ceva...

N'aşi putea caracteriza mai bine hărăielele mărunte şi murdare din provincie. Oamenii, cari văd, umblă prin lume cu ochii deschişi şi nici că ai nevoie de vr'un spirit ager de observaţie, pentru ca să poţi vedea la întâia aruncătură de ochi nodul gordian în toate copciile de interes şi rubedenie, cari guvernează şi dirigează azi lucrurile mici şi mari ale comitatului.

Despre un om nou, fie acela de ea mai înaltă poziţie, numai decât se ie dacă are vr'o comuniune de inăse în comitat, dacă îl aduce aci vr'o legătură de sânge, dacă se poate conta la activitatea sa politică din punctul de vedere al comitatului, dacă va fi omul comitatului, sau numai o venitură, un tras-împins aruncat în coace, — ai cărui strămoşi nu-i poţi stabili până la al şaptesprezecelea grad îndărăt. Şi familia lui? Nevastă-sa? Doamne iartă-mă, dar oare se ţine de noi, poate intra între noi? Oare se ştie îmbrăca ca la noi în provincie, ştie să agrăiască după bonton, se pricepe la meşteşugul de-a fura vremea în „jour“-uri şi nucumva o mai cuminte decât noi toate? căci asta ar fi de neiertat! — aşa se întreabă şi-şi răspunde garda cucoanelor cu blazon din provincie...

Excelenţile Voastre, de colo de sus din for!

Dacă aveţi pe undeva un om de cultură, muncitor, pe urma activităţii căruia isvorec binecuvântări filantropice, care, în conştiinţa valorii sale umblă cu fruntea ridicată, căruia nu numai mîntea ci şi inima îi e la loc, şi care nu se închină decât puterii sufleteşti şi intelectuale — pe acei oameni, a căror activitate progresistă nu mai cadrează cu sistemul de azi — împingeti-ii şi de aci înainte în mijlocul armatei de obscuri din cea mai întunecată provincie, căci aceea le vine de hac...

Blestemată este acea provincie, în fruntea căreia nu stă un om bun, democrat, cuminte şi plin de experienţă! A cărora e ţara, a acelora e puterea. Cei ce au putere împart între sine ţara şi urmează a se ghionti şi a se muşca reciproc. Copii cei mai buni capătă comitate mai mari şi mai bogate. Cel calificat — înţelege: coroană cu mai multe coarne — poate să se plimbe cu automobilul prin ţara plină a Canaanului şi-şi poate implănta toate rubedeniile în poziţii comitatense cele mai grase; cellalt deputătuţ sau fişpănaş, care din graţia provedinţei are coroană nu

mai cu cinci coarne, se retrage în reşedinţa nelsemnată a cutărui comitat mic şi murdar, luând în folosinţă un echipaj de stat...

Şi dacă sânt puţini «stălpii naţiunii», „proptelele statului” şi e încă lipsă, nu trebuie să alegi în mijloace şi oameni. Trebuie să adunăm adicţi cu orce preţ şi în orce chip. Şi credincioşii se adună şi în curând într'o societate curăţică brillează lipsa de talente, se premiază nemeritaţii, se închid ochii în faţa greşelilor celor din clică şi se cultivă coarnele puterii, care i-a pus în poziţii şi le-a luminat drumul perspectivelor.

Iar când s'apropie restaurarea comitatului! Locurile se evacuează cu ocolurile cele mai rafinate, se schimbă oamenii în slujbele de seamă. Bunii votanţi, oamenii cu legături extinse familiare devin fisolgăbirăele centrului, trebuie să fie luat în considerare socrul, ginerile, cumnaatul, verii, buna companie de vânătoare şi smeriţii artiştii ai flexibilităţii şirii spinării.

Protonotariul poate că va trebui trimis în pensie dându-i-se grasa slujbă de primar al oraşului pentru-ca venitul să-i fie dublu şi să i-se curme aspiraţiile mai înalte, căci pentru slujba de viceşpan stă gata un fiu de gentry născut, care e de 20 de ani şi e ca „crescut” pentru treaba asta şi deja s'a „învrednicit” de încredere.

După câteva săptămâni dela alegere şi restaurare se ridică din nou în slavă pălăriile şi se îndoaie până la pământ genunchii ploconiştilor în faţa ilustrului despotism.

Nevoile judeţului?

Strada, oraşul, comitatul e plin de nemulţumiţi, de oameni cari caută dreptatea. Cui ce-i pasă şi pe cine-l interesează?

Că în centrul cutărui comitat întunecat, drumul e nepavoazat, mlăştinos, că oraşul e necanalizat, că sânt atât de mulţi oameni fără pâne, că nu sânt doctori deajuns, nici dascăli în toate comunele, că sunt prea mulţi bolnavi, prea multe crime, că spitalele sunt pline de bolnavi şi temniţele nu incap pe toţi robii, — dar cine se interesează de fleacuri d'astea? şi cui ce-i pasă, domnule?

Pentruca însă mânia lui D-zeu să se domolească, ilustra companie aranjează în tot sezonul câte-un bal filantropic, câte-un bal catolic sau aşa zisul „bal al altarului”, în care ingerii decoltaţi sboară la braţul ilustrilor, ca nişte năluci rotinde. Zău, este o minunăţie comitatului... o bucată de anticitate, de îngănfare a dominiului, de despotism barbar, teren de cultură al sistemelor retrograde, omorătoarea talentelor, înfrângătoarea îndrăzneţilor, ... ceva ce duce carul culturii, dar nu înainte, ci înapoi.

Am cunoscut eu astfel de tirani în comitat, cari au înjugat pe toţi şi toate în jugul politice şi al supunerii oarbe: funcţionarul supus şi indoicios înainta, învăţătorul ce corteşa bine căpăta ajutor de stat, celui din casta lor îi obliau toate drumurile spre progres şi unde nu trebuia, închideau ochii — ei! dar o mână spală pe cealaltă (şi amândouă rămân murdare!)...

Am cunoscut omuleţi beamteri, pe cari întâmplarea i-a aşezat în

grumazii comitatului „beamteri” supt paza şi îndrumarea altuia ş'ar ţinea cu cine loc-sorul, dar ca ei să dirigeze un comitat?... sâracă lume şi vai de el comitat!

Să mai spun? —

Acestea, iubiti cetitori, sânt fragmente din cei doi articoli judicioşi şi plini de cugetare, pe cari un distins bărbat ungar din Făgăraş i-a scris în doi numeri ai ziarului «Világ» apropos de mizeriile comitatului Făgăraş şi a sfortărilor de sobol a fişpănaşului adus de vânt, care 'şi face acum de patru ani mendrele şi-şi bate joc de viaţa culturală şi naţională a acestui judeţ curat românesc.

Glaspul cinstit, sincer, modern şi lipsit de orice umbră şovină a şirelor de mai sus, caracterizează la perfecţie personalitatea aceluia bărbat maghiar, care ştie să-şi spună răspicat părerile şi să facă afront unei secături politice şi intelectuale, figurei de carton, care este exponentul „ideii de stat” ş'a ruginei medievale ce se îndărătniceşte a guvernarea încă ţara asta nenorocită.

În Făgăraş a bătut însă ceasul trezirii! Românii solidari au pornit războiul contra despotismului, care e o ruşine şi care trebuie să umilească dela o vreme orce fire de om adevărat.

În numele populaţiunii de baştină a acestui comitat cerem intelectualilor noştri deplină armonie în activitatea lor, carea având şi sprijinul bărbăţilor unguri „cu mîntea şi inima la loc” — va duce cauza noastră culturală naţională la isbândă sigură.

Aşa să ne ajute Dumnezeu precum ne este cugetul şi munca!

Camera şi-a amănat eri şedinţele pentru o săptămână, ca în timpul acesta să-şi poată Lukács continua tratativele în jurul restabilirii păcii. Amânarea şedinţelor s-a făcut sub impresiunea discursului lui Lukács, rostit ieri, în care a luat poziţie în contra amestecului Austriei în afacerile interne ale Ungariei şi a pus în vedere că va solicita concursul tuturor partidelor din camera pentru elaborarea unui proiect a votului universal şi egal.

Ajutor — hămisiţilor. E vorba de preaiubiţii Ciangăi. Sunt aduşi aici la noi de cătră patrioţi, sunt favorizaţi întru toate şi, dacă cu toate aceste mor de foame, se cere nou ajutor de stat pe seama lor!

Deputatul Barsay Andor a însemnat în registrul de interelaţii a camerei o interpelaţie de urgenţă în chestia Ciangăilor din Cristurul de pe Cerna, din comitatul Hunedoarei.

Barsay va arăta, că Ciangăii din Cristur au ajuns în miserie şi vor solicita guvernul să le dea ajutor. Se înţelege, că Barsay, după cum scriu ziarele ungureşti, va îmbrăca aceasta pretenţie în haină patriotică, accentuând „marea importanţă naţională a acţiunii de colonizare de Ciangăi în comitatul Hunedoarei”.

Aşa e la noi. Toţi hămisiţii din aceasta patrie, cari sânt de viaţa lui Árpád, cer ajutor dela stat, pe motive patriotice!

O ţară de harau, ea a noastră şi paraziţi mai pogani ca la noi, nu găseşti pe între-g rotogolul pământului!

Oprelişte volnică.

Introducerea volnică a limbii maghiare în biserică. — O volnicie revoltătoare. — Violarea dreptului de întrunire. — Primarul opreşte meetingul din Alba-Iulia. — Recursul la vicşpan. — Pregătirile continuă.

Un slujbaş al administraţiunii ungureşti a făcut un gest, care e chemat să ocupe un loc de frunte între volniciile fără seamăn ale acestei administraţiunii. Va cuprinde acest loc în urma ne mai pomenitei bruscări a dreptului celui mai clar şi în urma cinizmului revoltător, cu care se calcă în picioare acest drept.

Conferinţa din Budapesta a hotărât înagurarea unei acţiuni mari împotriva celui mai nou atac îndreptat contra noastră, hotărând în primul rând *ţinerea la Alba-Iulia a unui mare meeting al Românilor uniţi, pe ziua de 28 Maiu*. În urma acestei hotărâri comitetul aranjator a început fără amânare pregătirile, ca aceasta a-dunare, care trebuie să fie manifestarea adevăratei voinţi a credincioşilor greco-catolici, să se ţie în bună rânduială. Domnii Dr. Iuliu Maniu, Dr. Ioan Marciaş şi Dr. Camil Velican, esmişii comitetului aranjator au anunţat *adunarea încă în 3 Maiu conziliului oraşenesc din Alba-Iulia şi au cerut să se rezolve chestia cu urgenţă, ce o reclamă pregătirile necesare*.

Primarul oraşului a cerut timp de cugetare două zile, având nedumeriri — după cum spunea — cu privire la termenul de 28 Maiu. Pe atunci, spunea, e târg de săptămână cu aglomeraţie mare, când nu se pot ţine adunări publice, în urma unui oarecare ordin ministerial. În 5 Maiu d-l Dr. Marciaş, conform înţelesului avut, se prezintă la primarul oraşului să primească rezoluţia. *Îi s-a spus din partea primarului, că încă nu a putut cumpăni bine lucrurile şi încă nu poate da un răspuns hotărât*. În 6 Maiu, la repeţite urgiri primarul declară, *că nu poate admite ţinerea adunării în ziua de 28 Maiu din cauza târgului de săptămână, însă a declarat şi aceea, că fixându-se altă zi de adunare, nimic nu va împiedeca admiterea ei*.

Din acest procedeu a primarului reşea evident tendinţa de a trăgăna rezolvirea afacerii: din care cauză esmişii comitetului aranjator au prezentat o nouă anunţare a adunării, cu termenul de 29 Maiu. *Primarul a declarat verbal, că nu mai are nimic împotriva ţinerei acestei adunări*.

În urma acestui răspuns hotărât, comitetul aranjator a lansat imediat „Cuvântul de chemare” publicat deja în ziarele noastre.

Acestea s-au întâmplat înainte de amiază. Nemijlocit după amiază i-s'a înmanat domnului Marciaş deciziunea primarului oraşenesc. Primarul prin deciziunea sa, care striveşte şi drepturi şi echitate, **nu permite ţinerea adunării**. Nu o „permite” din două motive, ambele revoltătoare de nedrepte: unul, că afirmativ înfăptuirea bisericei greco-catolice ungureşti e un fapt deja împlinit, asupra căruia nu se permite să se

mai discute şi al doilea, pentrucă nu poate permite să se agite şi demonstreze împotriva limbii ungureşti, fiind limbă a statului.

Calificarea acestui procedeu şi acestei hotărâri rămâne în sarcina cetitorului şi a omului lipsit de nebunia şovinismului, care se va îngrozi de îndărăneala, cu care calcă azi stăpâni legea şi cinstea.

Recursul dat imediat după primirea acestei deciziuni, pe care îl publicăm mai la vale împreună cu celelalte acte referitoare, arată în deajuns ce monstruoasă juridică şi ce călcare de drept constituie deciziunea primarului din Alba-Iulia.

Nici în convocator, nici în rugarea la conziliul oraşenesc nu se spune cu nici un cuvânt, că adunarea are să protesteze împotriva limbii ungureşti. Dar abstrăgând dela aceasta, *cine ar putea spune, că e opriţ să protesteze, să lupte împotriva introducerii limbii ungureşti acolo, unde nu are drept să pătrundă? Cine mă poate lua la răspundere, când voi lua zbiicul să alung această limbă streină de neamul nostru, de pildă, din acele case româneşti, unde vrea să se încuibee?*

Limba ungurească ca limbă de stat are drept acolo, unde a pus-o legea, dar sunt ţinuturi în sufletul şi în organizaţia noastră ca neam, unde nu are dreptul să pătrundă şi de unde trebuie scoasă şi îndrumată la locul ce i se cuvine.

Acest act de volnicie dovedeşte evident — şi ar putea-o vedea şi forurile cele mai înalte catolice, — că înfiinţarea bisericei greco-catolice ungureşti nu este o necesitate religioasă şi nu este o mijloc de „întărire” a bisericei „catolice”, după cum spun la Roma creduţi prelaţii unguri, ci se tinde prin ea la un scop politic mârşav, la desnaţionalizarea noastră.

Sperăm, că vicecomitele Albei inferioare, la care s-a adresat recursul, se va şti izola de orice influinţă şovinistă şi intoleranţă şi va lua la cunoştinţă adunarea noastră.

Să nu ne pierdem nădejdea! Să ne pregătim fără încetare la ziua de mare manifestare a voinţii noastre, care să-şi trimită glasul până la Cetatea vecinică aşa de rău sfătuită şi înşelată de duşmanii noştri.

Suntem convinşi, că în definitiv totuşi va fi permisă adunarea, deci pregătirile pentru ea trebuie continuate cu toată energia.

Deciziunea primarului sigur va fi schimbata de forurile superioare.

Să nu ne lăsăm desorientaţi prin fapta revoltătoare a unui slujbaş subaltern.

Atacului care ni-se face, trebuie să răspundem cu cea mai hotărâtă şi impunătoare manifestare a voinţei noastre!

Lăsăm să urmeze în traducere românească următoarele acte,

cari ni s-au trimis in originalul unguresc:

Anunțarea adunării.

Onorat consiliu orășnesc!

Pe ziua de 29 Mai a. c. la ceasurile 10 a. m. am conchemat credincioșii români greco-catolici din Ungaria la Alba Iulia la o conferință generală...

Conferința se va ținea în chioscul și parcul orășnesc, în 29 Mai 1912 la ceasurile 10 a. m. și va avea următorul program: 1) Deschiderea adunării, 2) Constituirea conferinței, 3) Pertractarea chestiunii bisericești greco-catolice maghiare...

Luăm garanță pentru susținerea ordinii. Vă rugăm să binovoțiți a lua la cunoștință ținerea acestei adunări.

Alba Iulia, la 3 Mai 1912.

cu stimă (urmează iscăliturile).

Deciziunea primarului orășnesc.

Nr. 4610—1912. adm.

La rugarea înaintată în chestia ținerii unei adunări în 29 I. c. a credincioșilor gr. cat. în scopul fixării ți-nutei ce au să o iele împotriva bisericești gr. cat. maghiare — aduc decisiunea următoare:

Nu permit ținerea adunării în scopul de mai sus, fiindcă deoparte chestiunea bisericești gr. cat. maghiare este deja rezolvită, iar de altă parte o protestare împotriva limbii maghiare fiind limba statului nu pot permite.

Despre ce Vă încunoștințez pe lângă observarea, că împotriva acestei decisiuni puteți face recurs adresat vicecomitetului comitatului Albei inferioare, care să se prezinte la subscrisul primar.

Alba-Iulia, la 6 Mai 1912. L. S. Novák m. p. primar.

Recursul înaintat.

Onorat Consiliu orășnesc.

Impotriva decisiunii Nro 4610—1912 adm. prezentăm în timpul legal următorul

recurs.

Decisiunea cu numărul de mai sus este nedreaptă, fiindcă nu permite ținerea adunării conchimate pe 29 I. c. în Alba-Iulia.

Înainte de toate trebuie să protestăm împotriva acelei expresiuni a numitei decisiuni, contrară dreptului public, că nu permite ținerea adunării. În sensul normelor vigente de drept, ținerea adunărilor nu este dependentă de permisiunea forurilor administrative. Adunările sunt de a să anunța numai spre luare la cunoștință și aceasta luare la cunoștință nu să poate denega de forurile administrative, numai în cazul când ordinea publică este primejduită. În cazul de față însă nici de cum nu să poate denega luarea la cunoștință a adunării din motivele cu cari sprijinește On. Consiliu orășnesc decisiunea sa nedreaptă.

Pentru că:

1) În rugarea noastră nu este vorba despre acea, că adunarea va avea să iele poziție împotriva limbii ungurești, ca limbă a statului. Scopul adunării l-am definit în rugarea noastră...

tră din cuvânt în cuvânt așa: »să-și fixeze punctul de vedere în chestiunea înființării plănuită bisericești greco-catolice maghiare.« Adunarea va fi chemată să »fixeze« acest »punct de vedere« cum va voi, ca cea ce fără îndoială li stă în voie și are drept să o facă, mai ales că nou plănuita dieceză atinge Provincia Metropolitană de Alba-Iulia și Făgăraș.

2) Nu este lege, care să stabilească pentru limba maghiară o poziție privilegiată în viața bisericească. Chiar și dacă ar fi o asemenea dispoziție legală, apărarea cu arme legale a limbii noastre materne în întregul său, într-o parte a bisericești noastre și apărarea limbii sale liturgice, ne formează un drept cetățenesc nealienabil, la care nici la un caz nu putem renunța.

3) Nu avem cunoștință, că ar fi deja rezolvită chestiunea bisericești greco-catolice maghiare. Presupunem — fără a concede însă — că aceea ar fi de fapt deja rezolvită, în urma dreptului nostru de intrunire, avem dreptul și în chestiunea aceasta, ca și în orice chestiune de interes public să ne intrunim, să ne manifestăm părerea și să ne stabilim punctul nostru de vedere. Nu putem permite să fim lipsiți de acest drept cardinal cetățenesc.

4) Nu putem admite să ni să ciungărească dreptul nostru de intrunire, prin astfel de curatele polițienești, cari au coloritul unei cenzuri preventive.

Rugăm să ni să înainteze acest recurs la forul al doilea unde cerem să se iele la cunoștință ținerea adunării schimbându-se decisiunea nedreaptă.

Cu stimă. (Urmează iscăliturile).

La situație. Se pare, că o adiere de pace se ivește între Lukács și partidul iusthist. Partidul lui Iusth a ținut Marți în 7 I. c. o conferință, în care nu s'a luat nici o hotărâre concretă, dar s'a constatat, că sunt inițiate nouă tratative între Lukács și iusthisti. A vorbit între alții Holló, care a făcut cunoscut, că Iusth a fost avizat din partea lui Lukács, că dânsul lucrează la un nou proiect electoral și pe baza aceasta va iniția tratative. De aceea Holló a propus și conferința a admis, ca partidul să fie în așteptare. El crede, că va urma o pace cinstită.

Se zice, că Lukács își va termina noul proiect până Sâmbătă și în timpul tratativelor camera va rămânea prorogată. Dela succesul tratativelor va atârna pacea sau lupta mai departe.

Externe. Ocuparea insulei Rodos de către trupele italiene întâmpină greutăți din partea populațiunii insulei, care neliniștite necontent prin atacuri mici trupele debarcate. Din cauza aceasta escadra italiană continuă a debarca trupe.

Guvernul Italiei declară că ocuparea insulelor din marea Egeică nu urmărește vre-o violare sau păgubire a intereselor puterilor neutrale, ci are de scop exclusiv să facă o presiune asupra hotărârilor Porții.

— În Mexico continuă răscola. Colonelul Gonzales anunță, că a prins o ceată de 600 răsculați.

Chestiunea română în cameră.

— Discursul d-lui Dr. Mihali. — Relecțiile dep. Szabó István. — Lukács va răspunde. —

În nru de alaltieri am dat în un scurt raport telegrafic, discursul d-lui Dr. T. Mihali din cameră. Discursul s'a estins asupra tuturor stărilor de la noi, trecându-le prin prisma critice. Dl Mihali arată cât de mașter se poartă administrația față de popoarele nemaghiare. De popor nu se interesează nicidecum dintre cei ce conduc destinele țării, nici la cârmă, nici în cameră, nici la țară prin comitate. Pe lângă sărăcie, aceasta este una din cauzele, care sporbește numărul emigranților la America.

S'a ocupat apoi mai pe larg dl Mihali cu reforma dreptului electoral, am de actuală. Combate și infierează di ritele tendente, de-a asupra prin ne a legă și pe mai departe naționalitățile. Re. na electorală trebuie să se întemeieze pe principiul egalității îndreptățiri a tuturor popoarelor din Ungaria.

Arată că se impune o schimbare de sistem, în locul celui de azi, și cere în numele partidului naționalist sufragiul universal, egal și secret, cu votarea în comune. În chestia votului universal dânsul nu poate să recunoască nici o restricțiune. Trage la îndoială, că așa numiții membri ai «clasei istorice» ar fi mai buni patrioți, ca fil poporului. Este apoi cert — zice dl Mihali — că și la 1848 nu naționalitățile au chemat ajutorul strein în țară și că popoarele nemaghiare au rămas fidele tronului. Naționalitățile n'au dat anză ca ele să fie lipsite de drepturi politice, prin dispoziții speciale, ca în concurență liberă tot domniul maghiar înving. De aci însă nu urmează, ca noi să fim lipsiți de caracterul nostru național. Nime nu este, care se tragă la îndoială unitatea statului ungar, dar dacă ni-zuința este unitatea de limbă, acesteia ne vom opune până la extrem. De aici un naționalitățile n'au încredere în guvern.

Revine apoi asupra proiectatei episcopii maghiare, care a produs sânge rău între români și va avea încă urmări grave. N'ar fi trebuit să se provoace lupta fără nici o cauză...

Discursul d-lui Dr. Mihali îl vom da zilele aceste în întregime.

După dl Mihali a luat cuvântul deputatul Szabó István, vorbind în numele partidului independent agrar. El spune, că se bucură de declarația lui Dr. Mihali, că naționalitățile nu atentează la integritatea statului... Dar după aceasta Szabó se perde în aiurări șoviniste, că națiunea maghiară e generoasă, că pentru nemulțumiri sunt de vină «agitatorii», că Maghiarii nu vor suferi o politică antipatriotică etc.

Să vede, că trebuie să curgă încă multă apă pe Dunăre, până ce corifeii maghiari se vor desmeteci din beția șovinismului.

Cât timp a vorbit dl Dr. Mihali, o oră și un sfert, prim-ministrul Lukács a petrecut expunerile cu mare atenție și a făcut cu mult zor notițe. De aci zărilele maghiare conclud, că Lukács va răspunde lui Dr. Mihali în vre-o ședință apropiată. Cu acest prilej, se zice, Lukács se va pronunța în chestiunea de naționalitate și își va fixa punctul său de vedere față de aceasta chestie.

Să vedem!

Cuvântul de chemare al mirenilor.

— Meetingul dela Alba-Iulia. — A-Iulia, 7 Maiu.

Arhieriei bisericești gr. cat. și-au făcut datorința, față de cel mai infam atentat ce se pregătește bisericești și poporului românesc. Cu rezoluție și la înțeles, arhieriei noastre și-au descoperit forurilor competente nedumeririle ce le au față de proiectul înființării unei episcopii greco-catolice maghiare. Memoriul lor s'a depus, deja de săptămâni pe biurourile factorilor competenți în afacerea aceasta. La Roma, ca și la Viena și la Budapesta. Cei chemați se vor fi grăbit să-l cetească, ca să vadă, cari sunt convingerile păstorilor bisericești românești greco-catolice.

E rândul turmei cuvântătoare, e dreptul ei să-și spună și ea cuvântul său în chestiunea aceasta. E vorba de biserica sa, de prezentul și de viitorul ei.

Pentru rezerve ușor de înțeles prețimea nu putea să se pună în fruntea mișcării. — Au făcut-o mireni nostri. Apelul publicat în numărul de alaltieri al ziarului nostru chiamă pe toți fii bisericești românești greco-catolice, de pe întreg teritoriul provinciei metropolitane, la un meeting în Alba-Iulia. — În Alba-Iulia, între zidurile aceleiași cetăți unde s'a plămădit și s'a realizat ideea unirii în credință cu biserica Romana, acolo unde s'a iscalit și cu pecețile vladicăi Athanasie și a protopopilor români s'a întărit »manifestul« de unire, în care cetim clauzula veșnic memorabilă scrisă cu mâna vladicului Athanasie: »și așa ne unim acei ce-s scriși mai sus, cum toată legea noastră, slujba bisericești, liturgiă și posturile și darul nostru să stea pe loc. Iară de n-ar sta pe loc acelea, nici acestea peceți să n-aibă nici o tărie asupra noastră și pe Vlădica nostru... nime să nu-l hălbătuiască« — acolo, în orașul, a cărui nume ne revocă și alte atâtea amintiri din istoria trecutului nostru. Acolo trebuie să se spună cuvântul bisericești noastre, limpede, rezolut, energic și impunător. Meetingul din 29 Maiu dela Alba-Iulia trebuie să fie adunarea întregii bisericești românești greco-catolice: preoți și mireni. Glasul turmei întregi trebuie să răsună la spatele păstorilor.

Cuvântul de ordin, lozinca noastră de acum trebuie să fie: la Alba-Iulia! Toiașul de drum să-l punem la îndemână! a.

Din desp. »Asociațiunii«.

— Mișcarea culturală a comitetului Asociațiunii, din tractul Ibașfalăului. —

Articolul »Spre popor« publicat în preșutul DVoastră ziar și isvorât din

pana distinsului scriitor Moldovan, a aflat răsunetul cuvenit în despărțământul »Asociațiunii« din Ibașfalău, căci comitetul în frunte cu distinsul protopop din loc, George Simu în ședința sa din 1 Mai a hotărât, ca să desvoalte o activitate mai mare și mai sistematică pentru organizarea și luminarea poporului dela sate. Sore acest scop s'a însărcinat fiecare membru ca să țină câte o conferință, fie economică fie de altă natură — într'o comună designată deja înainte.

Astfel vor vorbi: directorul despărțământului dl protopop George Simu. Despre »Asociațiune în general și scopurile ei«; dl Dr. Alexandru Morariu. Despre »dreptul comunal și comitatens« și despre »Testamente și contracte«; dl Dr. Holom va vorbi despre »Cartea fundură«: directorul însoțitor »Mugurul« dl Toma despre »Tovărășii« și foloasele acestora, dirigentul filialei »Albina« dl Oct. Tobias despre »Bănci în general« dl casier al »Albinei« dl Stinghe despre »Alcool și boalele cele produce el« dl Gail contabil al filialei »Albina« ca reprezentant al »Băncii generale de asigurare« va vorbi despre foloasele »Băncii de asigurare« și în fine dl Sabin Cioran funcționar al »Albinei« va tracta tema »Despre originea Românilor«.

Ținându-se conferința învățătorilor gr. cat. în zina de 6 Maiu în Hundorf un sat românesc înfioritor aflător la câțiva chilometri de Ibașfalău, unde pe ziua numită sa fixat să se țină și examenele anuale, s'a hotărât, că dl Dr. Morariu, dl Stinghe și dl Cioran să și-și țină conferințele lor.

Deși cerul era înourat și amenința cu ploaie, cu toate acestea inteligența din Ibașfalău a dat dovadă de solidaritate și void să deie un caracter mai sărbătoresc acestei mișcării, s'a și prezentat în număr foarte frumos. În saul tuturor a făcut excelentă impresie prezența dnei Morariu, a dnei Toma soția harnicului director dela Mugurul a dnei Covrig, soția contabilului dela Mugurul, și în fine a dnoarelor Sabina și Lucreția Simu.

Dapă amiaza la orele 3 și jumătate dl protopop Simu a și deschis ședința, printr'o cuvântare înflăcărată, în care arată jertfele cele »Asociațiunea« pentru propagarea culturii, și în cuvinte calde îndeamnă pe oameni, să se înscrie ca membrii ajutători ai noii agențuri, a cărei bază s'a pus tocmai în zina ștrului George. Ca punct doi dl Dr. Alexandru Morariu își conferința sa, despre contracte, și știmate și despre jocul de cărți și însemnătatea unora și a altora și caută să lumurească poporul despre însemnătatea lor. Ni s'a dat o nouă dovadă, că dl Dr. Morariu e un distins iurist și că posedă darul de a căștiga prin graiul său simpatia tuturor.

Di Dumitru Stinghe a vorbit despre alcool în general și despre urmările lui desastroase pentru corpul omelesc. Pentru o mai bună pricepere conferințiarul a presărat lucrarea sa, cu exemple luate din viața de toate zilele. Ca încheiere apoi se adresează preoților și învățătorilor; acestor martiri ai culturii românești — cu rugarea ca și ei prin discursuri instructive să caute și să combată acest dușman periculos pentru poporul nostru. Expunerea clară, limba românească frumoasă, e o dovadă eclatantă, că conferințiarul a pătruns pe deplină tema tratată și ne dovedește totdeodată, că e un bun conferințiar.

În fine, ca punctul ultim dl Sabin Cioran adânc impresionat, însă cu toată liniștea și cu vocea sonoră își începe conferința despre »Originea românilor« Stilul avântat și clar ne dovedește, că

Cântece.

I.

Ce gânduri strani și cernite M'aduseră acum pe stradă?! Ce gânduri strani și cernite, În taina astei nopți mă pradă?!

Și ce dorinți mă rătăciră Pe-aci pe unde-am plâns odată?! Și ce dorinți mă rătăciră La poarta asta blăstămată?!

II.

Duioase melodii ce 'n suflet Dormeați ca 'ntr'un adânc mormânt, Ce blesteme și ce ispite, M'a îndemnat ca să vă cânt?!

Pe voi, cari ați sunat odată Din harpa orbului Omer, Cin' va sădit și 'n noaptea neagră A sufletului meu stingher?!

Viena 1912.

A. Ootruș.

Vieța.

Vieța e o mare Văslăși suntem pe ea Călăuziți într-una De-o luminoasă stea.

Plutim pe 'ntinse ape În leagănul de val, Între pământ și ceruri Purtați de-un ideal.

Văslim cu dor spre zare, Spre dulcele liman, Furtuni nu ne 'nspăimântă Nici valul dăr, dușman.

Vârtejuri stau în cale, De stânci noi ne izbim, Și-adeșori în lacrimi Și 'n sânge ne trezim.

Din nesfârșită goană Spre vis și ideal... Din tineri noi ajungem Moșnegi cărunți la mal.

Iar când sub pașii noștri Limășim limanul iar... Coboară noaptea rece, Se stinge-al vieții far.

Bistrița.

Emil A. Chiffa.

Două zile în Ardeal.

— O excursiune importantă a unui grup de profesori. —

— Fine. —

Seara de Sâmbătă 7 Aprilie a fost pentru noi toți o adevărată sărbătoare sufletească. În sala de festivități a școlii, o sală mare, încălzitoare, cu o largă galerie sus și cu o scenă în fund, o sală în care țărani își fac iarna hora și petrecerile, în care se fac șezătoriile satului, tineretul școlii în frunte cu tînărul lor învățator, plin de viață și de stăruință, au arătat în câteva piese neașteptat de bine și de simpatice predate, rodul muncii lor. Se slăvea în cuvinte calde și se sădea în suflute dragostea pentru limba și portul românesc, se dădea șbor liber glumelor și spiritelor, pe cari neamul nostru le-a făcut în tot-deauna la adresa țiganilor sau a bețivilor, se recitau poezii ce măresc pe eroii noștri pentru independență și toate acestea într'o limbă românească, pe care unele particularități dialectale, unele accentuări locale o făceau și mai simpatice și mai dulci.

Au venit apoi danțurile și cântările. Hora liniștită și gravă, chindia repetată, bătuta plină de ropot, sârba străbătută de veselie, învârtita amețită

toare și în sfârșit cel mai măndru danț românesc, danțul călușerilor, toate ne-au trecut pe sub ochi, ca într'o bogată feerie, în care mintea nu mai prididea să înregistreze impresiile, iar ochii nu se mai săturau să privească. Și erau frumoase, măndre, voinice, cu sănătatea în fețe și cu agerimea în mișcări, perechile, cari băteau pământul, în ritm, când liniștit, când ropotitor, când prinse în șir rotund, când îmbrățișate într'o învârtire nebună.

De-odată apoi se stingeau chiotele ascuțite ale violilor, perechile obosite de sbuciumarea plăcută a danțului se despărțeau pentru ca să-și ia locurile de mai înainte și începea corul fetelor. Rumenite de căldura jocului, impresionate de prezența neobișnuită a oaspeților, vocile lor se ridicau calde, ușor tremurătoare, dar sigure și mai ales pline de viață. Stau și ascult mișcat giasurile aceste tinere, în care, cu mirare și cu o plăcere crescândă, nu descopăr nimic din moliciunea și din prelungirea lăncezitoare a accenteilor, așa de obișnuite glasului femeiesc: e numai energie în aceste voci, e viață tânără și triumfătoare, care nu cunoaște nimic din lascivitatea molatecă a giasurilor feminine dela orașe.

Și vremea trece repede, așa de repede, încât am impresia, că am pierdut cu desăvârșire noțiunea timpului. E târziu de tot, dimineața aproape,

când cineva dintre oaspeți, îndemnat de un localnic, strigă tare în sala înfierbântată: »Am dori acum să ne cânte ceva și nevestele!« Se face tăcere și toate privirile se întorc spre un șir de femei tinere, frumoase, pline de sănătate, care, roșii acum de atenția generală ce se îndreaptă asupra lor, se întrebă din ochi una pe altă, ce să cânte.

»Astea-s nevestele, ale căror bărbați sunt plecați în America«, își șoptește cineva dela spate. Îndată după aceea, ele încep liniștit un cântec, ale cărui accente devin tot mai apăse, tot mai puternice, un imn cald de recunoștință pentru toți aceia, cari au plecat din sat »de când erau încă mici«, cari au muncit ani de zile pe aiurea și cari în urmă s-au întors acasă, ca să ridice fala vetrelor și a neamului lor, prin școlii măndre, ca aceea în care răsună acum, așa de triumfătoare, cântecele românești. Și după ce înalță urări de viață lungă pentru cei ce munciseră și-și văzuseră rodul înălțător al muncii, gândul și inima lor se îndreaptă spre locuri departate de tot, spre locuri, unde în aceste clipe e ziua în amiaza mare și unde bărbații lor muncesc din greu în fabrici, mângăiați de gândul, că în ceaialtă parte a pământului, în țara lor, în satul lor, li așteaptă cineva cu dragoste:

dl Sabin Cloranu e un bun conferențiar pe terenul istoric și are darul de a se face înțeles de popor.

După terminarea conferențelor, s'a purces la constituirea comitetului alegându-se președintele vrednicul învățător Petri Teodor, și inserându-se 16 membrii. Mulți însă dintre cei peste 70 ascultători sau depărtat cu gândul ca să se înscrie și ei membrii și astăzi să contribuie și ei cu obolul lor la prosperarea primului institut cultural românesc.

Inceputul a fost roditor, deo bună Dumnezeu ca conferențiarul și în celelalte comune să afle același dragoste, ca în truntașă comună Hundorf. Să mergem numai înainte căci Dumnezeu e cu noi.

Serbare la centenarul lui Bariț.

— Convocare. —

Avem onoare a invita pe toți membrii «Asociațiilor» și pe toți binevoitorii ei la Adunarea comemorativă ce să va ținea Duminecă în 12 Maiu a. c. în Jucul de Jos în amintirea lui *Gheorghe Barițiu*, fostul președinte al «Asociațiilor», din prilejul aniversării de 100 ani al nașterii marelui nostru bărbat.

Dimineața se va celebra serviciu divin și parastas, iar după parastas va urma în localul școlii, ședința cu următoarea ordine de zi:

- 1). Cuvânt de deschidere, rostit de v. dir. desp. 2). Cântec esec. de corul tinerimei universitare din Cluj. 3). Conferință despre G. Barițiu, ca ziarișt de dl Dr. O. Rusu. 4). Cântec (corul tiner. univ.). 5). Conferință despre G. Barițiu, de dl A. Lupeanu. 6). Cântec (corul tiner. univ.). 7). Cuvânt de închidere.

După ședința urmează masă comună, la care cei, cari doresc să ia parte, sunt rugați a să înștiințeze d-lui Ioan Pop, preot în Jucul de Jos (Tachumul 4 cor).

Comitetul desp. Cluj al «Asociațiilor».

ȘTIRI.

— 26 Aprilie 1912.

L-a omorât cu briceagul. Încă în Decembrie al anului trecut Ion Vulcan din Viștea de sus — în urma unor neînțelegeri cu Nicolae Buclea — îl pro-rocace pe acesta la bătea. În decursul săptății Vulcan l-a apucat și l-a strâns atât de puternic de gât pe contrarul său, încât acesta — după cum a mărturisit — ca să scape de strânsătura lui Vulcan, s-a folosit de briceag, cu gândul să-l înțepie în mână. Întâmplarea însă a voit că să-l nimerească în inimă, răsturnându-l astfel mort pe Ion Vulcan.

Pertractarea acestui proces a avut loc alaltăieri și eri la Curtea cu jurați din Brașov. Procurorul Knörr, un jurist de seamă a ținut o pledoarie în care cerea condamnarea vinovatului. Putea căpăta după lege vro 2—4 ani de robie. Apărător din oficiu a fost tânărul avocat român brașovean, dl Dr. Traian Pop, care a ținut o vorbire de apărare frapantă atât din punct de vedere psihologic cât și juridic, convingând juriul, că acuzații era în legitimă apărare și că depășirea acestui cerc s'a făcut din spaima care-l cuprinsese văzând atacul tot mai înțepit al combatantului.

Curtea cu juri, după frumoasa și temelnică pledoarie a d-lui Dr. T. Pop, a absolvat pe delievent care a fost achitat.

Să mai trăiască cineva
Cei ce-s în America.

Începe ele cântecul, pomenind cu o vădită emoție pe cei plecați între străini și așteptând de atunci intr-una.

A doua zi, Duminecă dimineața plecăm din Cața. Gara strălucea iar, ca și la sosire, de frumusețea costumelor, de voinicia flăcăilor și de mândrețea fetelor. Atâtea văzuseră ochii mei și atâtea se petrecuseră în sufletul meu, în răstimpul celor două zile, încât bogăția impresiilor încercate mă făcea să cred și să simt, că plec par-că după o ședere de cel puțin câteva luni de zile: așa de mult mi se apropiase sufletul de oamenii aceștia simpli și înțelepți, ca un proverb, cum zice o zicătoare tot a lor.

Iar a doua zi, când din haosul Bucureștilor, ne gândeam la cele petrecute și când fiecare se încerca să prindă în câteva vorbe totul, pentru ca să facă și pe alții, cari n-au fost, să înțeleagă și să simtă cele întâmplate, de pe buzele unuia au zburat cuvintele, cari cristalizează în chipul cel mai minunat, cele două zile petrecute în Transilvania: «Ce să-ți spun, frate, spu-nea acel coleg, am trăit ca într-o poveste». Adevărat poveste!

Un profesor.

Despre catastrofa «Titanicului» ne aduc știri mai amănunțite ofiterii și matrozii vaporului «Carpatia», care a sosit alaltăieri în portul Fiume, unde a fost primit cu deosebite onoruri de către autoritățile portului. Precum se știe vaporul «Carpatia» a fost acela, care sosind ca primul la locul catastrofei, a salvat 705 vieți omenești. Echipajul «Carpatiei» a sosit ieri la Budapesta, pentru a lua parte la un concurs de «Fotbal». La gară «matrozii și ofiterii englezi au fost primiți și salutați de primarul Bárczy. Timp de 2 zile, cât vor sta în Budapesta, ei vor fi ospățiți orașului. Din povestirile lor aparute în folie maghiare despre teribila catastrofa reținem următoarele amănunte:

Medicul «Carpatiei» Dr. Arpad Lengyel a spus următoarele despre salvarea naufragiaților:

«Nu se poate descrie aspectul îngrozitor, pe care îl ofereau bărcile «Titanicului» ticsite de cei refugiați. Strigăte desperate, plânsete și vaiete sfâșietoare străbăteau aerul. Când ne apropiam de bărci începeam să întrezărim urmările catastrofei îngrozitoare. Apa mării se întunecase din cauza cantităților enorme de ulei și alte lichide, cari acopereau suprafața mării și în care înotau bucăți de lemne și fer. Starea celor din bărci era îngrozitoare. Aproape toți erau înghețați. Cei cari mânau machinal lopețile erau jumătate morți de oboseală. Pe scările de frânghie, cari le aruncasem celor nenorociți, nu s'a putut urca niciunul, atât de slăbiți erau naufragiați. Am fost nevoiți să sloboadem în bărci sacii de piele, în cari se vărau nenorociții, ca să-i putem ridica pe bord. Pe cincinici oameni: un ofiter, 2 călători și 2 matrozii i-am scos din apă. În care stătu-seră 3 oare și jumătate până ce ajunseră în înot la vapor. Hainele celor scăpați erau îmbrăcate într-o coajă groasă de gheață, pe care au trebuit să o spargem cu cuțite și săcuri. O barcă era ocupată numai de femei, cari au văsit și condus barca ceasuri întregi. Erau femei americane, cari la aflarea catastrofei se îmbarcaseră în pantalonii de bărbați, fiindcă credeau că trebuie să înnoate... Munca de salvare a durat până la orele 10 dimineața, iar ultimii, cari au fost ridicați pe bord, au fost 4 ofiteri și «Titanicului», cari au condus patru dintre bărcile «Titanicului».

Pe bordul vasului «Carpatia» au avut loc scenele cele mai emoționante. Copiii își căutau părinții, iar mamele copiilor. Cântarea a durat ceasuri întregi și cei mai mulți nu și-au mai regăsit rudeniile. Le mai rămăsese o singură speranță, că poate alte vapoare să-l salveze pe cel după cari zădarnic strigau și suspinau. Cei salvați au fost îmbrăcați în hainele, pe cari li-le oferiră pasagerii vaporului «Carpatia». Intre mulțimea celor nenorociți vedeai dame îmbrăcate în toalete de bal, iar d-ni în fracuri, ne-mai găsindu-se alte haine. Pasagerii de pe «Carpatia» n-au știut până dimineața nimic de cele întâmplate. De-abia când s'au sculat din somn și au văzut pe bord mulțimea celor nenorociți, au înțeles grozava catastrofa și anevoioasa muncă de salvare, care s'a săvârșit în timpul când durmeau liniștiți. În decursul zilei au fost înmormântați cei, cari au fost găsiți morți în bărci. Mulți erau răniți la mâni și picioare, alții erau cu membrele înghețate.

Necrolog. Subscrișii cu inimă înfrântă de durere aduc la cunoștința rudeniilor și cunoșcitorilor trecerea la cele eterne a iubitei soții, mame, surori și bunice *Maria Chinteanu născ. Godolan*, preteasă în Chicidiu, întâmplată după un morb scurt în al 58-lea an al vieții și al 41-lea al tericitelor căsătorii, la 2 Maiu a. c. 7 oare a. m.

Osâmintele pământești ale scumpel defuncte s'au așezat spre vecinică odihnă în cimitirul gr. cat. din Chicidiu în 4 Maiu a. c. la 10 oare a. m. Chicidiu, Maiu 1912. — Ioan Chinteanu preot ca soț, Paulina Chinteanu măr. Bocca ca fiică, și soțul său Paul Bocca preot, ca ginere; Roza Chinteanu măr. Coroian ca fiică, și soțul său Alexandru Coroian notar, ca ginere; Ioan Godolan not. penz. și proprietar, ca frate și soția sa Leontina Godolan n. Moldovan ca cumnată, Emil Chinteanu ca fiu, Aurel Chinteanu preot, ca fiu și soția sa Alexandrina Chinteanu n. Soporca ca noră, Epaminonda, Leontin și Volumnia Bocca, Laura, Ionel, Tit și Leonida Chinteanu, Emil și Alexandru Coroian ca nepoți și nepoate, Otilia Mudra n. Plaian și soțul său Aloisiu, Eleonora Zagrean și soțul său Mateiu ca nepoate de soră, Nițu Plaian teolog, ca nepot de soră. — Odihnească în pace.

Cununile. *Laura Rusu* născ. *Eurdui* și medic căpitan Dr. *Eugen Rusu* căsătorii.

Primirea de elevi în școala c. și r. de cadeți. Dola comandamentul școlii militare din Sibiu primim spre publicare următorul avis: Pe anul prim al școliei c. și r. de cadeți (infanterie) din Sibiu, se primesc cu începerea anu-

lui școlar 1912/1913 (mijlocul lui Sept.) aproximativ 25 tineri fizicește apți, cari cu 1 Septembrie anul curent au împlinit etatea de 14 ani, dar nu au trecut peste etatea de 17 ani, simțesc în dănsii aplicare pentru chemarea militară și au absolvat cu succes cel puțin suficient patru clase civile sau patru clase dela o școală medie. Petițiunile de primire pentru locuri de plătit sunt a-se înainta la comanda școlii imediat după primirea testimoniuului dela finea anului școlar curent, dar cel mult până în 12 Iulie st. n. Dacă petentul are să mai facă vre-un examen de emendare, atunci trebuie să trimită un atestat interinal. Cererile necomplete, cari se înaintează tocmal la termenul ultim, adică 8 Iulie st. n. nu mai pot fi luate în considerațiune. E de observat, că cereri, cari intenționează obținerea unui loc de tot gratuit, fondat din partea statului, sunt a-se înainta necondiționat la ministrul r. unguresc de învățevăși pentru apărarea țării, până la termenul hotărât, publicat în foaia oficială «Rendelei Kőzlöny».

Ser contra tifosului. Din Paris se anunță, că profesorul Meciniov a raportat academei de medicină, că dănsului i-a succed să inventeze un ser contra tifosului. Profesorul a făcut experiențe cu acest ser la mai multe maimuțe și oameni și totdeauna rezultatul a fost multămintor. El e convins că serul său, pregătit din bacterii «Ebert», are efect absolut sigur contra tifosului.

O compoziție a d-lui I. Harșia. Bursierul societății noastre teatrale și elevul conservatorului din Viena, d-nul I. Harșia, a scos de curând de sub tipar o dragălașă compoziție pentru pian sub titlul «*Hora*». Compoziția, care dovedește un talent promițător, se află de vânzare la librăria A. Mureșianu. Prețul unui exemplar 2 cor. plus porto. Am dori, ca familiile noastre, cari se îndelataresc cu muzica la pian, să-și procure această piesă sprijinând și în modul acesta pe simpaticul nostru bursier, despre a cărui hărnicie și seriozitate studiilor sale aflăm lucruri atât de îmbucurătoare.

O bătrână de 75 ani osândită la moarte. Un interesant proces s'a pertractat zilele acestea la curtea de apel din Praga. În 16 Ianuarie s'a întâmplat, că o femeie de 75 ani din Kisit și-a ucis bărbatul cu 32 lovituri de săcuri. După comiterea acestui omor bătrâna și-a văzut de lucru liniștită, a pregătit mâncarea, iar la prânz — nepăsătoare, ca și cum nu s'ar fi petrecut nimic — i-a pus masa fiului său, care s'a relins de la lucru. Mai târziu și-a mărturisit crima, spunând, că a comis această faptă pentru ca să se scape de ci-călelele soțului ei.

Tribunalul din Pilsen o osândise pe bătrâna la moarte, iar curtea de apel a aprobat acum sentința.

Împușcat din neprecauțiune. Cazul s'a petrecut în curtea jandarmului din Bares. Jandarmul Potz József se juca cu copilul unui alt jandarm prin curtea casarmei, în timp ce jandarmul Varga József își curățea pușca. După aceea a isprăvit cu curățitul puștii — în speranță că pușca nu e încărcată — a început să ștească în giumă spre cel doi cari se jucau. Deodată o detunătură puse capăt jocului; pușca lui Varga se slobozi, iar jandarmul Potz căzu la pământ împușcat în piciorul stâng. Varga de grozava uruzărilor faptel sale nesocotite, a alergat atunci în grădina vecină, unde și-a pus capăt vieții, trăgându-și un glonte. Nenorocitul Potz a fost transportat la spitalul din Cincibiserici.

Apachii parisieni. O telegramă din Paris vestește, că un tânăr bine îmbrăcat s'a prezentat alaltăieri la poliție, unde a declarat, că nu-și poate spune numele din cauza bunei reputații a familiei sale, dar că regretă faptul, că s'a făcut părtaş al bandei lui Garnier. Deoarece în Paris își vedea siguranța amenințată s'a hotărât să se predea poliției. Asupra acestui tânăr, care seamănă foarte mult cu Garnier, au fost aflate obiecte pentru spargeri și un revolver.

— În Nancy poliția a arestat pe anarchistul Bill, care zilele trecute împușcase pe măestrul Blanchette.

— Intr-un sat din Auvergne un copil de 13 ani — zăpăcit, se vede, de știrile cetite prin ziare despre banditul Bonnot — s'a înarmat cu o pușcă, cu patrone și o săcuri, și după ce pe un frate al său l-a rănit grav cu săcurea, a început să-și amenințe și părinții. A început apoi să tragă gloanțe asupra vecinilor, strigând mereu:
— *Sunt Bonnot, trebuie să mă aruncați în aer cu dinamita.*

Incunoștințată fiind poliția, mai mulți poliștiți s-au prezentat la locuința «*eroului* bandit», care însă a sărit pe o fereastră și a luat-o la fugă trăgând din greu focuri asupra urmăritorilor lui. În sfârșit «*Bonnot* cel mic» a fost prins și dus la poliție.

«*Giganticul*». Îți vine n minte povestea: «*Și după ce fratele cel mai bă-*

trân a murit pe drum, a pornit cel mai tînăr, dar mai voinic și mai isteț decât cel dintâiu... Titanicul a fost înghițit de valurile mării, dar — după cum se anunță din Londra — în fabrica de vapoare din Belfast stă deja gata «*Giganticul*, un alt vapor urias, care cu 20 de metri va fi mai lung de cât Titanicul și dispune de un tonaj de 53,000 tone. Serbarea lansării acestui vas s'a amânat însă, din cauza doliului ce l-a lăsat scufundarea Titanicului. Sunt tineri ca aceste serbări să nu agite și mai mult lumea în urma nenorocirii Titanicului.

Știri mărunte. În statul Georgia din America a sărit din șine un tren. Zece pasageri au fost omorâți, iar 26 răniți.

— În urma mărturisirilor lui Dalba, atentatorul regelui italian, au mai fost arestați doi muncitori, unul din Roma, altul din Tortona.

— Preotul rom. cat. din Vișeu de sus a predat primpretorelui insigniile unui ordin «*Francisc Iosif*», pe care — a spus preotul — l-a primit în decursul spovedaniei dela un credincios al său, care i-l-a dat — referindu-se la secretul spovedaniei — ca să-l înmanueze la locul competent. Primpretorele a înaintat acest ordin ministrului de interne. Al cui a fost și cum a ajuns acest Ordin în Vișeu încă nu se știe.

Cancelaria advocațională a d-lui Dr. Emil Babeș, în Budapesta din 1 Mai a fost mutată la Buda: *I. Kemeses utca* Nr. 4. (lângă podul «*Ferenc-József*».)

Concertul Reuniunii de cântări din Brașov

va avea loc Mercuri în 2/15 Mai a. c. în sala Redutei orașului cu concursul mult apreciatei noastre cântărețe, d-na *Veluria Tritceanu* și a orheștrei orașului.

PROGRAM:

- 1) «*Înșiră-te Mărgărite*» legendă pentru cor mixt și soli de *Leonida Domide*.
- 2) Schumann: *Popusul Țiganilor* pentru cor mixt și soli.
- 3) Beethoven: «*Ah perfido*» mare arie de concert, cântată de d-na *Veluria Tritceanu*.
- 4) Beethoven: *Marș și cor* din «*Ruinele Atenei*».
- 5) Mendelssohn: Finalul actului I din neterminata operă «*Loveley*», pentru cor și soli.

Toate punctele vor fi acompaniate de orhestra orașului. Partile mai mari de solo (sopran) din piesele «*Înșirăte Mărgărite*» și «*Loveley*» vor fi cântate de d-na *Maria Ciortea*, d-soarele *Lelia Popovici*, *Elena Neguș* și de d-nii *Nicolae Oancea* jun. și *R. Frișcu*.

Inceputul concertului la 8 oare seara. Prețul locurilor: Balcon 3 cor. 50 b. Potel 3 cor. Parchet 1 2 cor., parchet II 1 cor. 50 b. Galeria 1 cor. 20 b. Loc de stat 1 cor. Studenții 60 bani.

Biletele se vor pune în vânzare începând de Luni dimineața în librăria A. Mureșianu. Bilete pentru membrii Reuniunii se vor libera Vineri seara la repetiția de cântări și Duminecă după amiază în casina română.

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Esamen pedagogic. Aflăm cu plăcere că d-l Dumitru Lupan, profesor la gimnazial nostru, a făcut cu succes bun examenul pedagogic. Felicitări.

Știri militare. Arhiducele Leopold Salvator, inspectorul artileriei, va sosi în 18 Mai n. la Brașov, unde va sta cinci zile.

Noul comandant de brigadă, colonelul Anton Lantziger, a sosit ieri la Brașov spre a lua în primire noul său post.

Față de expoziția de vite, care se va deschide în 16 l. c. se arată un deosebit interes. Numărul celor anunțați pentru a vizita această expoziție este de șapte mii persoane, între cari numeroși vizitatori din România. Numărul viteilor, cari vor fi expuse, este conform anunțărilor făcute până ieri următorul: 198 cai, peste 700 vite corne, 300 porci, 150 oi și un număr mare de pasări și iepuri de casă.

Judele de instrucție Császár Béla, dela tribunalul din Brașov — după cum anunță Foaia oficială — a fost numit ca jude de tablă și permutat la târgul Mureșului.

Muzică la promenadă. Vineri la 5 1/2 muzica orașului va cânta la promenada de jos.

In Elite Prolectograf Hotel Europa se va reprezenta în zilele de Vineri și Sâmbătă (10, 11 Mai) următorul program: O acești bărbați, (umor). Cărăușul, (dramă americană de senzație 800 metri). În țara negrilor, (Tablou viu). Furia, (o dramă ca aceasta, nu s'a văzut încă în Brașov 1500 m. 2 acte). Bandicia nimerește ținta, (umor).

În pregătire Duminecă și Luni Drama în cartierul muncitorilor, (mare dramă socială 1800 m. 2 acte).

Avis. Subsemnatul am onoare a aduce la cunoștința On. public din Brașov și jur, că am luat în întreprindere birtul numit Fînta din Piața Prundului Nr. 14 Brașov. Stau la dispoziția On. public românesc cu mâncări calde, mezeluri. Beuturi curate, procurate de mine. Billiard și popicările de vară și iarnă. Grădina frumoasă cu arbori. Rog On. public a-mi da tot sprijinul. — *Iancu Avante*, fost comerciant în Arpăcat.

Teatru,concerte și petreceri.

Concert în Herman. «*Armonia*» reunităna română de lectură și cântări din Herman, invită la producțiunea muzicală-teatrală împreună cu dans ce o va aranja Duminecă în 29 Aprilie (12 Maiu) 1912, în sala hotelului mare din loc. Venitul curat este destinat la fondul Reuniunii.

Programul este următorul: Pe o stâncă neagră, cor mixt cu acom. de pian de T. Teodorescu. Brumărelul, cor mixt cu soli și acom. de pian de I. Murășianu. Hora, cor mixt și acom. de pian de G. Dima. «*Dragoste ncurcată*» piesă populară în două acte de D. Boșca.

Ne bucurăm că harnica reuniune de cântări din Herman compusă în majoritate din fi și fice de țărani, se pregătește a se produce cu un program atât de frumos și bine alcătuit.

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta, 9 Maiu. Cu privire la chestia naționalității ministrul Lukács a declarat în discursul său de ieri, că, *dată fiind importanța ei, nu o poate rezolva cu fraze banale, ci va căuta s'o aprofundeze în detaliile ei* cari sunt multe și mărunte și cari recer diferite dispoziții de detail. Ne vom nizei ca să aflăm mijloacele, prin cari am putea lega cât mai strâns naționalitățile de patria aceasta. Protestez în contra faptului, că ași fi numit pe cetățenii ungari de limba română cetățenii streini. Aceasta n-am zis-o, iar dacă o astfel de expresiune s'a furățat în vorbirea mea aceasta s'ar se considere ca un lapsus linquae.

Londra, 9 Maiu. «*Daily Express*» e informat din Constantinopol, că ministrul de războiu al Turciei a făcut următoarele declarații:

Operațiunile de războiu ale Italiei în marea Egeică, împreună cu ocuparea insulei Rhodos, sunt jocuri copilărești, cari nu pot avea nici o influență asupra terminării războiului. Guvernul și națiunea otomană sunt decisi a continua războiul până atunci, până când Italia se va istovi.

Petersburg, 9 Maiu. Ministrul de externe rusesc a primit o depeșă din Peking, în care se anunță, că guvernul a transformat China în *Statele Unite ale Chinei*. China va fi împărțită în 37 state și după modelul american, în fruntea fiecărui stat va fi instituit câte un guvernor.

Proprietar:

Tip. A. Mureșianu: Branisce & Comp
Redactor responsabil:
Ioan Brotea.

Avis.

Aduc la cunoștința onoratului public românesc, că în atelierul meu de croitoris, recunoscut de solid și bine asortat, am un depozit bogat de stofe indigene și straine moderne pentru sezonul de primăvară și vară.

Comandele se esecută prompt și spre mulțumirea tuturor.

Cu stimă

Dumitru Mircan,
croitor, Str. Orfanilor 4.
(10—12)

Atelier de croitorie românească

GEORGE BUCĂ.

Aduc la cunoștință On. Public că atelierul meu de croitorie bărbătească se află în Brașov, Strada Prundului Nr. 35 (casele proprii) unde se confecționează după măsură în timpul cel mai scurt tot felul de haine fine după ultima modă.

Totodată aduc la cunoștință că mi-au sosit pentru sezonul de primăvară și vară un asortiment mare de stoffe. Desenuri moderne, prima calitate, așa că pot satisface dorințelor celor mai esagerate atât în croială cât și în lucrare solidă și conștientioasă, pe lângă prețuri convenabile. Rugând pentru încurajarea meseriei române

semnez cu toată stima

George Bucă,
croitor.

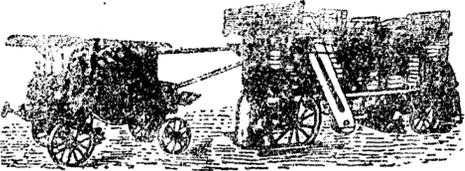
Brașov, Str. Prundului 45.

112

Nouă firmă românească

IOAN V. FËT

Budapesta, Nagymező-utca 36 b.

MOTOARE

cu benzin, ulei
brut și gaz, dela
3 HP. în sus.

Tot felul de mașini și instrumente agricole, ca: Treierătoare cu motor, maenji și mână, pluguri grăpi etc. Pompe de fântâni și incendiu cu forță motorică. Mori. Mașini de sămănat cu mână, cari în urma efințăței precisiunii și manevrei ușoare sunt indispensabile pentru fiecare agricultor.

Prețuri moderate, Catalog ilustrat și Preliminar la dorință GRATIS și FRANCO.

Ghete de dame și bărbați.

Marca Salamander à Cor. 16-50
executare de lux à Cor. 2-50

neîntrecute în durabilitate.

Magazine speciale pentru ghete

Frederic Ipsen et Comp

BRAȘOV,

Strada Vămii 36.

Mediaș,
piața mare 26.

140,1—50

Sighișoara,
str. boerilor 10.

NICOLAE ȚINȚI

Primul atelier de fabricare și reparaturi de cumpene.

Brașov, Strada Cismarilor Nr. 4.

Primește comenzi de tot felul de cumpene decimale, și cu table Ponturi de greutate în diferite mărimi. Cumpene pentru animale, poduri și vagoane de toate mărimile, execută și reparază, predându-le legalizate. 1-5.

Georg Barthelmie

Mehanic.

Brașov, Strada Porții 41. Colțul Stradiei Sf. Ioan.

Afacere specială cu mașini de scris, secotit, dictat cusut. Aparate Electrice. Lămpă de buzunar, Gramophone. Placă, Ace, Bande colorate, Hârtie și toate apartenențele Utensiliilor etc.

Atelier mehanic fin

Telefon 380.

Școală de scris cu mașina.

GEORGE SZÖCS

croitor civil și militar

BRAȘOV, Strada Mihael-Weiss Nr. 10.

casa proprie.

— TELEFON 448. —

Depozit de cele mai nouă stoffe indigene și din străinătate.

Serviciu prompt!

Prețuri solide!

FRIEDRICH THOISS, BRAȘOV, Strada Spitalului Nr. 34.

Legătorie de cărți. Alături fabrica de sârmă Pasztori S.

— TELEFON Nr. 428. —

Se recomandă ca cel mai vechi și recunoscut specialist în branșa de legătorie de cărți în ori ce Genres.

Cartonaje, scoarte aurite de cărți, tipărituri de reclame table etc. Inscricții pe funte pentru coroane. Funte de jale în aur, argint, aluminium, bronz, și tipărituri colorate se pot numai în atelierul meu tipăr cu cele mai frumoase și moderne litere fără urcarea prețului.

Primul abs. al cursului de legătorie W. Haydock.

Cea mai mare și nouă instalație de mașini.

Novități de primăvară!

In atențiunea On. public cumpărător!

Mi-a sosit cele mai moderne

Pardesiuri de dame pentru primăvară,

Costume, Pardesiuri de fetițe,

rochii în asortiment bogat.

Rog on. cumpărători a se convinge despre capabilitatea mea de concurență, și dacă nu va cumpăra.

Cu toată stima:

Goldmann N. P.

Magazin modern de îmbrăcăminte de dame.

Brașov, Tîrgul Inului Nr. 28.

Telefon 205.

Novități de primăvară!

Avis!

Am onoarea a aduce la cunoștința On. mușterii că m-am reîntors din călătoria de studii de 6 săptămâni pentru câștigarea de cunoștințe în ce privește branșa mea atât în praxă ca și în teorie. După sistemul renumit «Le Grand Chic» ofer ce este mai perfect. Rugându-mă și mai departe pentru sprijinire semnez

cu toată stima

GERGELY SÁNDOR,

atelier de mode pentru dame Piața mare Nr. 28.

Odăi

frumos modelate se închiriază lunar, sau cu ziua cu preț ieftin în

Villa Kertsch.

Wilhelm Csallner,

turtar.
BRAȘOV, Strada Lungă Nr. 30.

Produce cele mai bune și fine turte dulci cu dărușuri, migdale, piper și turtă de Nürnberg.

Pentru restaurante cele mai fine prăjituri desert.
Tot acolo se capătă Met de miere foarte fin și cu efect vindecător.
Pentru pomeni recunoscută turtă dulce a lui Csallner.
Văzătorilor se dă rabat.

MARGIT CRÊMA

produsă de Koloman von Földes
farmacist în Arad.

Este cea mai bună pomadă care înfrumusează și înviorază fața în 2-3 zile, Margit-Crème unicul remediu contra pistruiilor, petelor coji sârbăcături etc.

Margit-Crème remediul neîntrecut contra spușei, bubule, roșeața mânilor și obrazului și ars de soare.

Margit-Crème are efectul, ca aplicată pe față în 1-3 zile dispar de pe obraz pistruele, petele.

Margit-Crème este totuși nevătămătoare și fără untură nu lucește, se poate folosi și ziua. Prețul Földes Margit Crème borcan mare 2 cor, borcanel 1 cor.

Margit-Pudră albă, ros sau cremă 1 K. 20 b.

Margit-Săpun bucată 70 bani.

Numai atunci veritabil, dacă fiecare cutie este provăzută cu adresa gutorii Földes Kelemen; apotecar în Arad. Avertisment pentru imitații și falsificări.

(A.)

Fără concurență.

Asortiment bogat de modele.